

"BACK IN REALITY"

Terugkeerweekend PSO Youth Zone Programma

Verslag van bijeenkomst op 20 en 21 november 2009

1. Ter inleiding

Op 20 en 21 november jl. is er op initiatief van PSO een terugkeerbijeenkomst georganiseerd voor Starters en Young Professionals die (recentelijk) uitgezonden zijn geweest via het PSO jongerenprogramma (Youth Zone). PSO hecht belang aan deze vorm van nazorg voor Starters en Young Professionals en streeft er naar om twee terugkeerbijeenkomsten per jaar te organiseren voor de lidorganisaties.

De terugkeerbijeenkomst biedt recent teruggekeerde jongeren de gelegenheid om hun ervaringen en gevoelens rondom de uitzending te delen met andere uitgezonden jongeren. De bijeenkomst laat veel ruimte voor persoonlijke reflectie en uitwisseling, onder deskundige begeleiding.

PSO heeft alle Starters en Young Professionals die het afgelopen half jaar zijn teruggekeerd van hun uitzending voor deze bijeenkomst uitgenodigd. De volgende personen waren aanwezig.

Uitzendende organisatie	Deelnemers	Land van uitzending
VSO	Jacqueline Slikker	Ghana
STRO	Titus Galema	Honduras
ICCO	Adine Groot	Pakistan
ICCO	Marleen Willemsen	Guatemala
HIVOS	Beatrijs Janssen	Kenia

De bijeenkomst werd gefaciliteerd door Karen Bakhuisen van CrossRoads Consultancy, in opdracht van PSO en KdK Training en Advies.

2. Doelstellingen van de bijeenkomst

Doelstellingen van de terugkeerbijeenkomst zijn:

- uitwisselen van persoonlijke ervaringen en visies, met name m.b.t. persoonlijke ontwikkeling, competenties en toekomstige ambities;
- inventariseren en uitwisselen van verwachtingen en resultaten van de uitzending vanuit verschillende perspectieven;
- uitwisselen van ervaringen, met speciale aandacht voor terugkeer in Nederland.

3. Programma

Na een informele kennismaking voor het diner, is de avond begonnen met een formele kennismakingsronde, met aandacht voor land van uitzending, uitzendende en ontvangende organisaties en de belangrijkste werkzaamheden. Ook zijn wensen t.a.v. de invulling van het programma besproken en vastgesteld. Vervolgens hebben de deelnemers gereflecteerd op de belangrijkste hoogtepunten van de uitzending.

Zaterdagochtend zijn de dieptepunten van de uitzending besproken. Hierna is het terugkeerproces in Nederland behandeld, waarbij speciale aandacht is besteed aan de gevoelens rondom de 'reversed culture shock'. Hierbij zijn ook tekeningen besproken die de deelnemers van zichzelf hadden gemaakt in de situatie 'hier' en 'daar'.

Na de lunch is de 'toegevoegde waarde' van de uitzending besproken (persoonlijk en professioneel), en hoe de opgedane ervaring in de toekomst ingezet kan worden. Ook zijn ervaringen op het gebied van capaciteitsontwikkeling uitgewisseld. Hierna is de bijeenkomst kort plenair geëvalueerd en afgesloten.

4. Verslag van de bijeenkomst

In het onderstaande worden de belangrijkste observaties van trainer/facilitator Karen Bakhuisen samengevat.

Toegevoegde waarde van de uitzending

- Voor de meeste Starters en Young Professionals blijkt de uitzending een waardevolle en verrijkende periode geweest, waarin men veel heeft geleerd. De toegevoegde waarde van de uitzending voor hen blijkt te liggen op de volgende gebieden.
Persoonlijk: vermogen intensere emoties te kunnen ervaren, flexibel kunnen zijn, passie leren kennen, andere visie op het leven krijgen, leren kennen van negatieve kanten, leren luisteren naar je lichaam, grenzen in beeld krijgen.
Professioneel: interculturele communicatieve vaardigheden, netwerken, presentatie vaardigheden, persoonsgerichtheid, vermogen om initiatief te durven tonen, aan te kunnen pakken, projectvoorstellen kunnen schrijven, rapportages kunnen schrijven.

Match van vraag en aanbod

- Voor een tweetal uitgezondenen is de uitzending minder voorspoedig verlopen. Bij beide uitzendingen bleek de behoefte vanuit de ontvangende organisatie niet aan te sluiten bij de op capaciteitsontwikkeling gerichte expertise en inzet van de Young Professional. Bij een uitzending via VSO bleek de ontvangende organisatie op geen enkele manier geïnteresseerd te zijn in activiteiten gericht op capaciteitsontwikkeling, ondanks de inzet van de Young Professional om de medewerkers hiertoe te motiveren. De betreffende organisatie bleek uitsluitend belangstelling te hebben voor fondsenwerving. De uitzending is uiteindelijk voortijdig beëindigd. Hierna is de betreffende Young Professional in hetzelfde land via HIVOS uitgezonden. Ook hier bleek de ontvangststructuur niet geschikt voor een effectieve inzet van een Young Professional. Om hele andere redenen dan bij VSO was de ontvangststructuur minder ideaal. De voornaamste redenen: te kleine organisatie, te jonge organisatie, schulden, geen track record, en achter de feiten aan (blusjes branden in plaats van opbouwen). De ondersteuning en begeleiding vanuit VSO en HIVOS liet tijdens en na de uitzending zeer te wensen over. De betreffende Young Professional heeft de uitzendperiode dan ook als zeer problematisch ervaren.
- Een andere uitzending via VSO was gericht op het uitvoeren van onderzoeksactiviteiten. Tijdens de eerste dagen van de uitzending bleek dat de ontvangende organisatie zelf geen interesse had in de uitvoering van het onderzoek. De betreffende Young Professional kreeg geen medewerking van de lokale organisatie, en heeft het onderzoek dan ook grotendeels zelf uitgevoerd. Ook was er aanvankelijk geen budget voor onderzoekskosten (reiskosten, tolk/vertaler). Deze kosten zijn uiteindelijk in een later stadium door VSO Nederland gefinancierd.
- Bij de uitzendingen via VSO blijken veldkantoren een belangrijke rol te spelen in de selectie van de lokale organisatie. In het geval van Kenia is er echter geen assessment uitgevoerd door VSO Kenia.

Begeleiding en ondersteuning vanuit de Nederlandse organisaties

- Bij sommige uitzendingen liet de begeleiding/ondersteuning vanuit de Nederlandse organisaties te wensen over (VSO, ICCO, HIVOS), met name op het persoonlijke en inhoudelijke vlak (vertrouwen, inlevingsvermogen, serieus nemen van signalen, inhoudelijke/technische deskundigheid). In dit verband werd ook de onduidelijkheid m.b.t. de rollen van verschillende bij de uitzending betrokken medewerkers genoemd, met name binnen ICCO en PSO (relatiebeheerders – medewerkers jongerenprogramma – P&O medewerkers). *De wijze waarop sommige uitzendende organisaties Young Professionals begeleiden tijdens en na de uitzending behoeft de nodige aandacht en verbetering. Dit geldt in het bijzonder voor uitzendingen die problematisch verlopen.*

Capaciteitsontwikkeling

De deelnemers hebben ook een aantal 'issues' (ervaringen, vragen, 'lessons learned') op het gebied van capaciteitsontwikkeling uitgewisseld die als volgt kunnen worden samengevat:

- Voor een enkele Young Professional bleek het 'capacity building jargon' lastig (veel management termen) en in de praktijk ook lastig te vertalen naar het praktische niveau van functioneren. Voor andere Young Professionals waren de termen goed bekend, vanuit vooropleiding en/of voorbereidingstraining bij HKI.
- Sommige ontvangende organisaties hadden geen interesse in activiteiten gericht op capaciteitsontwikkeling. Voor de betreffende Young Professionals was 't in de praktijk dan ook "trekken aan een dood paard". Voor hen roept dit vragen op: "Wie wil capaciteitsontwikkeling dan eigenlijk?" en "Is het voor organisaties vooral een manier om financiering te genereren?"
- Mogelijkheden voor implementatie van activiteiten gericht op capaciteitsontwikkeling zijn sterk afhankelijk van de context. Deze praktijk blijkt niet altijd aan te sluiten bij de verwachtingen van PSO, en het strikte rapportage format (incl. percentages...)
- Een 'best practice' van capaciteitsontwikkeling betrof de uitzending via STRO, waarbij ook veel aandacht was voor samenwerking tijdens de uitzending, en overdracht en follow-up na terugkeer van de betrokken Young Professional.
- Een goede match van vraag – aanbod blijkt essentieel om een waardevolle bijdrage aan capaciteitsontwikkeling te kunnen leveren als Young Professional. *Echter, de wijze waarop de match van vraag en aanbod tot stand komt bij sommige uitzendende organisaties behoeft de nodige aandacht en verbetering.*

Overige zaken

- Sommige Young Professionals hebben zich gestoord aan de wijze waarop sommige uitzendende organisaties hun fondsen gebruiken voor het organiseren van meetings voor eigen medewerkers in luxe accommodaties in het buitenland.
- Young Professionals gaven aan behoefte te hebben aan enige wijze van follow-up na de uitzending naar het buitenland (pool van Young Professionals/databestand, seminars voor jongeren).
- De deelnemers zijn tijdens de bijeenkomst attent gemaakt op de mogelijkheid om tijdens en na hun uitzending via PSO gebruik te maken van begeleiding door psychologen die aan KdK Training en Advies zijn verbonden. Deze psychologen hebben ruime ervaring met het begeleiden van mensen die uitgezonden zijn (geweest).
- Een aantal uitgezondenen gaf aan interesse te hebben om verder te willen met ontwikkelingssamenwerking, in de vorm van een gespecialiseerde opleiding of werk. Sommigen zijn ook al succesvol gebleken in het vinden van passend werk in de sector, en hebben hun ervaringen uitgewisseld. De trainster/facilitator heeft eveneens informatie, tips en suggesties gegeven over het zoeken naar passend werk binnen de sector.

Evaluatie van de bijeenkomst

- De bijeenkomst is kort plenair geëvalueerd. De individuele deelnemers hebben de terugkeerbijeenkomst als zeer waardevol ervaren. Vooral het delen van - soms intense - gevoelens rondom de uitzending, en het gestructureerd uitwisselen van persoonlijke ervaringen en visies had een belangrijke meerwaarde. De inventarisatie van wensen en aandachtspunten voorafgaand aan het weekend is goed bevallen, evenals de flexibele wijze waarop het programma is uitgevoerd (conform aanbevelingen van bijeenkomst in juni 2009). De deelnemers gaven daarbij de suggestie om in de toekomst op zaterdagmiddag nog een extra interactieve werkvorm te gebruiken.

10 december 2009

Karen Bakhuisen, CrossRoads Consultancy

In opdracht van PSO en KdK Training en Advies